

روابط خانوادگی در اسلام

مؤلف: مصطفی سلیمان اصل

انتشارات قائم شایندژ

سرشناسنامه: سلیمانی اصل مصطفی ۱۳۴۹
عنوان و نام پدیدآور: روابط خانوادگی در اسلام/مؤلف مصطفی سلیمانی اصل
مشخصات نشر: شاهیندژ: قائم شاهیندژ
مشخصات ظاهری: ۱۷۴ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۴۸۷-۹-۴: غریب: ۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: خانواده - - جنبه های مذهبی - - سلام
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ و ۷۱۴/۱۷/۲۳۰ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۶۴۰۵۰

انتشارات قائم شاهیندژ

نام کتاب: روابط خانوادگی در اسلام

ناشر: قائم شاهیندژ

مؤلف: مصطفی سلیمانی اصل

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۲

تیراژ: ۱۱۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۴۸۷-۰-۱

مرکز پخش ۱: آذربایجان غربی - شاهیندژ خیابان پاسداران بالاتر از دادگستری روبروی پارک شهریار

انتشارات قائم شاهیندژ ۰۴۸۲۴۲۲۶۷۲۷ و ۰۹۱۴۱۸۰۲۰۸۵

مرکز پخش ۲: تهران، خیابان کارگر جنوبی ابتدای خیابان روانمهر - کوچه دولتشاهی پلاک ۱ طبقه

اول واحد ۲ - تلفن: ۰۹۱۲۴۱۸۷۱۵۴ تلفکس ۰۲۱۶۶۴۹۸۷۰۱

۱۱----- مقدمه

۱۱----- پیشگفتار

۱۱----- معرفی موضوع

۱۲----- انگیزه این انتخاب

۱۴----- فواید و ضرورت

۱۴----- کاربرد

۱۶----- بخش (۱): تشکیل خانواده

۱۶----- مقدمه

۱۷----- فصل (۱): ضرورت‌های ازدواج

۱۷----- الف) ضرورت‌های فردی ازدواج

۱۷----- ۱- پاسخ مثبت به فطرت انسان است

۱۸----- ۲- موجب بروز و تکامل استعدادهاست

۱۸----- ۳- موجب امن و آسایش است

۱۹----- ۴- موجب نجات از تنهایی است

۱۹----- ۱- بقای نسل

۲۰----- ۲- جلوگیری از فساد

۲۰----- ج) ضرورت‌های مذهبی و دینی

۲۰----- ۱- عامل حفظ پاکدامنی

۲۰----- ۲- عامل تکمیل ایمان است

۲۳----- فصل (۲): توصیه‌های اسلامی در این مورد

۲۳----- مقدمه

۲۳----- آیات قرآن در این باره

۲۴----- روایات پیامبر و ائمه در این مورد

فصل (۳): زیانهای ترک ازدواج ----- ۳۰

۱- سرکوب یکی از بزرگترین امیال فطری ----- ۳۰

۲- سلب آرامش و امنیت ----- ۳۱

۳- انقطاع نسل ----- ۳۱

۴- سبب فساد و انواع جنایات در جامعه می شود ----- ۳۲

۵- ضررهای مذهبی ترک ازدواج ----- ۳۲

بخش (۲): مسئولیت پدر یا مادر شدن ----- ۳۶

مقدمه ----- ۳۶

فصل (۱): والدین شدن مسئولیت آور است ----- ۳۷

مقدمه ----- ۳۷

دلایل مذهبی و اجتماعی این مسئولیت ----- ۳۸

فصل (۲): دامنه مسئولیت ----- ۴۷

دامنه مسئولیت مردان ----- ۴۷

مسئولیت های مردان ----- ۴۸

۱- مسئولیت اقتصادی ----- ۴۸

۲- امور ارشادی ----- ۴۹

۳- اجرای ضوابط ----- ۴۹

۴- رابطه محبت آمیز با همسر ----- ۴۹

دامنه مسئولیت های زنان ----- ۵۰

۱- زن بعنوان یک مسلمان ----- ۵۰

۲- زن در نقش همسری ----- ۵۱

۳- نقش مادری ----- ۵۱

۴- مدیریت کانون خانواده ----- ۵۲

۵- نقش اقتصادی ----- ۵۲

فصل (۳): مسئله روابط برای اجرای مسئولیت ----- ۵۴

مقدمه ----- ۵۴

الف) نقش مادر در تربیت ----- ۵۴

مادر کیست ----- ۵۴

نقش مادر در سازندگی جامعه ----- ۵۵

تأثیر مادر در دوران جنینی ----- ۵۶

۱- عوامل مادری ----- ۵۶

۲- عوامل روانی ----- ۵۷

تأثیر مادر در دوران کودکی ----- ۵۷

۱- تغذیه کودک ----- ۵۸

۲- محبت به کودک ----- ۵۸

۳- تأمین امنیت کودک ----- ۵۸

ب) نقش پدر در تربیت ----- ۵۹

۱- نقش فرهنگی پدر ----- ۶۰

۲- نقش مذهبی پدر ----- ۶۰

۳- نقش اجتماعی و اخلاقی پدر ----- ۶۱

۴- نقش سیاسی پدر ----- ۶۱

۵- نقش اقتصادی پدر ----- ۶۲

بخش (۳) وظایف والدین در قبال فرزندان ----- ۶۶

مقدمه ----- ۶۶

فصل (۱): رعایت حقوق کودکان ----- ۶۷

۱- پذیرش کودک ----- ۶۷

۲- نامگذاری کودک ----- ۶۷

۳- احترام به کودک ----- ۶۸

۶۸	۴- تغذیه کودک
۶۸	۵- پوشاک کودک
۶۹	۶- مسکن کودک
۶۹	۷- بهداشت کودک
۶۹	۸- امنیت کودک
۶۹	۹- محبت به کودک
۷۲	فصل (۲): پرورش جسمی و ذهنی کودک
۷۲	- توصیه‌های اسلامی در مورد تربیت فرزندان
۷۸	- پرورش جسمی و ذهنی کودک
۷۹	۱- قبل از تولد
۷۹	طفل در رحم تحت تأثیر دو عامل است
۷۹	۱- عوامل مادی
۸۰	۲- عوامل روانی
۸۰	۲- بعد از تولد
۸۴	فصل (۳): پرورش اخلاقی و وجدانی
۸۸	۱- موعظه
۸۸	۲- نصیحت
۸۹	۳- ذکر و یادآوری
۸۹	۴- وصیت
۸۹	۵- امر به معروف
۹۲	فصل (۴): پرورش اقتصادی
۹۲	- تنظیم امور اقتصادی
۹۳	- مشارکت اعضای خانواده در امور اقتصادی خانواده
۹۴	- اولویت های اقتصادی
۹۵	- پول تو جیبی بچه ها

۹۸	فصل (۵) : پرورش فرهنگی و سیاسی
۹۸	۱- پرورش فرهنگی
۹۹	۲- پرورش سیاسی و اجتماعی
۱۰۲	فصل (۶) : پرورش دینی و مذهبی
۱۰۲	۱- نواد و تربیت دینی و مذهبی
۱۰۵	۲- کودک و تربیت دینی
۱۰۵	الف) کودک و عقاید دینی
۱۰۸	ب) کودک و تکالیف دینی
۱۱۵	بخش (۴) : وظایف فرزندان در قبال والدین
۱۱۵	مقدمه
۱۱۷	فصل (۱) : اطاعت
۱۲۲	فصل (۲) : احترام و تکریم
۱۲۲	مقدمه
۱۲۲	آیات
۱۲۴	-روایات
۱۳۱	فصل (۳) : دعا برای والدین
۱۳۱	مقدمه
۱۳۱	آیات
۱۳۲	روایات
۱۳۵	فصل (۴) : احسان و حمایت از والدین
۱۳۵	مقدمه
۱۳۵	-آیات
۱۳۷	-روایات
۱۴۶	فصل (۵) : حقوق والدین پس از مرگ آنان
۱۴۶	مقدمه

۱۴۶	آیات قرآنی در این باره
۱۴۷	روایات پیامبر و ائمه در این باره
۱۴۸	چهل حق از حقوق پدر و مادر
۱۵۴	بخش (۵): عوارض مسامحه در وظایف
۱۵۴	مقدمه
۱۵۵	فصل (۱): عاق والدین
۱۵۵	مقدمه
۱۵۵	آیات قرآنی در این باره
۱۵۶	روایاتی در این باره
۱۵۷	نظر خواجه نصیر در این باره
۱۶۶	فصل (۳): عوارض اجتماعی
۱۶۶	مقدمه
۱۶۶	۱- قصور در پرورش جسمی و ذهنی کودک
۱۶۶	۲- قصور در پرورش اخلاقی و وجدانی
۱۶۷	۳- قصور در پرورش اقتصادی
۱۶۷	۴- قصور در پرورش فرهنگی و سیاسی
۱۶۷	۵- قصور در پرورش دینی
۱۶۸	۶- قصور فرزندان در ایفاء وظایف خویش
۱۷۰	فهرست منابع و مأخذ

مقدمه

پیشگفتار

به نام خداوندی که همه از اوست و اوست اول و آخر و ظاهر و باطن و آن خدایی که یاور دردمندان است و معلم انسانهاست، آری آن خدایی که به آدم تمامی اسماء را یاد داد^۱ و به وی عقل و هوش^۲ و چشم و گوش^۳ و قدرت تفکر عطا فرمود تا به راه راست هدایت گردد هرچند که خدایش همه را به راه راست هدایت می‌کند چه شاکر باشند و چه کافر^۴ و به نام آن خدایی که انسان را از خون بسته خلق کرد و به وی علم نوشتن را آموخت^۵ و بالاخره با نام الله این مختصر را آغاز می‌نمایم باشد که مقبول افتد و ما را نیز از پویندگان و مجاهدان این راه بپذیرد و این راه را با این مجلد آغاز می‌نماید باشد که تا پایان این راه خداوند باری تعالی توفیق خویش را شامل حال این حقیر بنماید «إِنْ شَاءَ اللَّهُ».

معرفی موضوع

این کتاب در مورد روابط متقابل والدین و فرزندان از نظر قرآن و سنت به رشته تحریر درآمده است که از پنج بخش تشکیل شده است و در بخش اول در مورد تشکیل خانواده و

۱ س بقره آیه (۳۱) وَ عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ ... إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

۲ س حدید آیه (۳): هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

۳ اَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ وَلِسَانًا وَ شَفَتَيْنِ وَ هَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

۴ إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

۵ س علق آیات ۲ و ۴: خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ - الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

در سه فصل بحث شده و در بخش دوم در مورد مسئولیت پدر یا مادر شدن بحث شده است. در این بخش نیز در سه فصل در مورد این مسئولیت خطیر صحبت شده و نقشهای مادر و پدر بطور جداگانه در فصل سوم مورد بررسی قرار گرفته است، اما در بخش سوم از وظایف والدین در قبال فرزندان بحث به عمل آمده است و این بخش در شش فصل مفصل به این موضوع پرداخته است و وظایف والدین را از جنبه‌های متعدد مورد بررسی قرار می‌دهد و در بخش چهارم به وظایف فرزندان در قبال والدین می‌پردازیم و وظایف آنان را در مقابل پدر و مادر در پنج فصل مورد بحث و بررسی قرار می‌دهیم و بالاخره در بخش پنجم و در بخش آخر به عوارض مسامحه در وظایف چه از طرف والدین و چه از طرف فرزندان می‌پردازیم و این موضوع را در سه فصل مورد بررسی قرار می‌دهیم خلاصه اینکه این کتاب جمعاً در بیست فصل در مورد موضوع مذکور (روابط متقابل والدین و فرزندان از نظر قرآن و سنت) صحبت می‌کند.

انگیزه این انتخاب

از آنجا که خانواده به عنوان زیربنای اجتماع انسانی محسوب می‌شود لذا در هر جامعه‌ای از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، اما متأسفانه در عصر جدید این واحد مقدس از هر سویی مورد تهاجم فرصت‌طلبان و سودجویان و... قرار گرفته است از همین رو لزوم توجه بیش از پیش به این نهاد مقدس از طرف هر کسی که می‌تواند نقشی را در این زمینه ایفاء کند مشاهده می‌شود. این حقیر نیز با توجه به تمامی مسائل موجود در جوامع و ملت‌های متعدداً این موضوع را انتخاب کردم، از جمله:

سستی روابط زن و مرد یا اینکه زن و مرد با اینکه در کنار هم اند ولی طوری صفا و صمیمیت در بینشان گسسته است که کاملاً بیگانه از هم اند و فرزندان مهر و عطوفت لازم را از خانواده بدست نمی‌آورند و بعلت آزادی هوسرانی در بسیاری از این جوامع مرد رغبتی به ازدواج نشان نمی‌دهد. امروزه در رابطه با خانواده‌ها در بسیاری از نقاط جهان با وضعی مواجه ایم که در آن حیثیت و شرافت بسیاری از انسانها نادیده گرفته می‌شود، زندگی انسانها صورت مبتدلی پیدا کرده و افراد انسانی در معرض ارضای هوسهای سطحی و زودگذر بجای آرامش واقعی هستند. بر خود وظیفه می‌دانم تا قدمی در مسیر بیان اهمیت ازدواج و تشکیل خانواده و وظایف اعضای آن هرچند کوچک بردارم زیرا با عنایت به شغل این حقیر که مدرس اخلاق اسلامی می‌باشم این مسائل در جامعه اسلامی خودمان نیز بشدت در حال ترویج و فزونی است چراکه در عصری که ارتباطات، جهان امروزی را به واقع دهکده‌ای نموده است، هر مسئله‌ای در آن بشدت جهانگیر می‌شود، لذا رسانه‌های عمومی استکبار تمامی شبهات را خصوصاً به ملت‌های مسلمان القاء می‌کنند تا با سست کردن پایه‌های خانواده‌ها تهاجم فرهنگی و بدنبال آن تهاجم اقتصادی خویش را بر مللها عملی سازند، در چنین شرایطی آشنایی افراد با ازدواج و خانواده از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است خصوصاً زمانی که آشکار شود اسلام برای خانواده نظامی دقیق پیش‌بینی کرده و برای اینکه این نهاد بازدهی مطلوب خود را داشته باشد بطور دقیق وظایف تک‌تک اعضای خانواده را مشخص نموده است.

با توجه به اینکه بسیاری از ناهنجاریها در اجتماع از عدم آشنایی اعضای هر خانواده به وظایف واقعی خود نشأت می‌گیرد بنده تصمیم گرفتم این وظایف را تحت عنوان روابط متقابل والدین و فرزندان از نظر قرآن و سنت جمع‌آوری نمایم تا به سهولت در دسترس خانواده‌ها خصوصاً جوانان قرار گیرد، تا باشد که با مطالعه آن و اقدام عملی در این مورد نسبت به حفظ این نهاد مقدس در جامعه اسلامی خودمان کوشا باشند. «إِنْ شَاءَ اللَّهُ».

فواید و ضرورت

همانطور که ذکر شد فواید این انتخاب در مرتبه اول آگاهی خودم نسبت به تمامی این وظایف و در مرتبه بعد ارشاد نسل جوان و کمک به آنان در جهت زندگی سالم و تشکیل و اداره خانواده‌ای سالم می‌باشد و متأسفانه ناآگاهی بسیاری از والدین از وظایف خود و جهل جوانان از وظایف خویش پرداختن به این امر را ضروری می‌سازد.

کاربرد

کاربرد این موضوع علاوه بر خانواده‌ها و اصلاح روابط موجود در بین اعضای آن می‌تواند در تعلیم و تربیت و مراکز آموزشی و پرورشی نسل جوان نیز باشد و حتی می‌تواند بعنوان کتاب درسی «نهاد خانواده در اسلام» تدریس شود.